

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2-50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Nova sila.

Iz Istre.

Naš deželni šolski svet je izdal dne 13. marca t. l. odlok, ki z njim določuje, da ne bo izdajal uradni, t. j. okrajni zdravnik izpričeval naravnost učiteljskim osebam, ki prosijo za dopust, oziroma upokojitev zaradi bolezni. Izdajal bo svoj parere kar naravnost dotični šolski oblasti. Zaradi tega je pošiljati prošnje politički oblasti dotičnega kraja ter je priložiti 2 K za zdravniško preiskavo.

Na prvi pogled se vidi iz tega odloka, da hoče deželni šolski svet nakloniti zaslužek okrajnim zdravnikom in jim izročiti učiteljstvo na milost in nemilost. Mi jim radi privoščimo zaslužek, a deželni šolski svet bi moral premisliti in preudariti, kake sitnosti, težave in stroške povzročita s tem učiteljstvu. Vzemimo, da oboji učitelj na Tatrah v Voloskem okraju, tako da obleži v postelji. Gotovo si bo iskal zdravniško pomoč pri najbližjem zdravniku, t. j. pri občinskem zdravniku v Podgradu. Ta ga preišče in spozna, da potrebuje v popolno ozdravljenje daljšega dopusta, zato mora vložiti učiteljsko prošnjo na okrajnem glavarstvu na Voloskem ter prošnji priložiti 2 K za zdravniško preiskavo, da izda okrajni zdravnik svoj parere. Učitelj je toliko bolan, da ne more na Volosko, zato mora okrajni zdravnik z Voloskega na Tatre. Ali bo naredil zdravnik tako dolgo pot za 2 K? Gotovo je, da ne; zakaj on poreče? Moja zdravniška preiskava je res le 2 K, a potnina iz Voloskega na Tatre bo gotovo nad 60 kron.

Iz tega je razvidno, da bi stala bolnega učitelja na Tatrah sama prošnja za dopust 60—70 K, t. j. približno toliko, kolikor ima mladi učitelj plače na mesec. In to mu je preskrbel deželni šolski svet s svojim odlokom z dne 13. marca t. l., ker deželni šolski svet je skrbel za okrajne zdravnike in ne za podrejeno mu učiteljstvo.

Ne moremo drugače, da bi ne vprašali: »Ali res niso šolske oblasti za nič drugega, kot za šikano učiteljstva?« Iz

deželnih in državnih šolskih zakonov je razvidno, da bi morale biti šolske oblasti v pomoč učiteljstvu in skrbeti za njegove koristi!

5. odstavek § 15. dokončnega šol. in uč. reda res dovoljuje deželnemu šolskemu oblastvu, da ono določi, ali je priložiti prošnji za dopust, oziroma vpokojitev zaradi bolezni zdravniško izpričevalo ali izpričevalo uradnega zdravnika, vendar bi morala šolska oblast pomisliti na krajevne razmere v deželi, preden izda o tem posebni odlok. Mi smo navedli le en slučaj iz Voloskega okraja, a je takih slučajev tudi po drugih okrajih, kjer bi učiteljsko osebo stalo samo izpričevalo uradnega okrajnega zdravnika več, kot znaša nje mesečna plača, kar bi ji napravil bližnji zdravnik za par kron.

Z zgoraj navedenim odlokom deželnega šol. sveta je tudi določeno, da je vlagati prošnje za dopust, oziroma vpokojitev pri politički oblasti, a proti temu se glasi 4. odstavek § 115. šol. in uč. reda: »Za daljši dopust naj prosijo učne osebe na okrajnem šolskem oblastvu, ki obvesti tudi krajno šolsko oblastvo, da ga je dovolilo.« Ali ni torej razvidno, da deželni šolski svet celo krši ministrske odredbe, samo da učiteljstvo šikanira?

Zato naj istrsko učiteljstvo pazi, da bo izvoljen kdo izmed učiteljstva za deželnega poslanca. Ta bo moral nastopiti ob vsaki priliki, ako bi tudi deželni zbor ne zboroval. Res, da bi bilo najbolje, ako bi bil izvoljen poslanec učitelj za deželnega odbornika in kot takega člana deželnega šolskega sveta, a tega ne smemo upati, ker imamo Slovani samo dva deželna odbornika in ta morata seveda biti eden odvetnik in eden duhovnik, akoravno imata deželni odbor in deželni šolski svet opraviti največ z ljudskim šolstvom in njegovim učiteljstvom...

Za slov. kulturne zahteve.

Gorica, 27. aprila 1914.

V tukajšnjem Trgovskem domu se je vršil včeraj lep manifestacijski shod

slovenskega dijaštva, ki je sprejel soglasno nastopno

resolucijo:

Celokupno slovensko akademično dijaštvo v Gorici, zbrano na shodu v Trgovskem domu dne 26. aprila 1914,

protestira najodločneje proti brutalnemu nasilju italijanskih dijakov na Revoltelli v Trstu in pozivlja vlado, da z vsemi sredstvi prepreči ponovitev podobnih izgrediv na tamošnji visoki šoli in tako zajamči Jugoslovanom nemoten študij;

pozivljajo odločno činitelje, da store vse potrebno, da se Revoltella v doglednem času podržavi in izpremeni v vsem jugoavstrijskim narodom dostopno visoko šolo trgovskega in gospodarskega značaja;

opozarja vlado in avstrijsko javnost na te dogodke, ki so nov dokaz, da bi bila italijanska univerza v Trstu edino le torišče italijanske šovinistične provokacije in da je zato Trst za italijansko univerzo najneprimernejše mesto;

pozivlja jugoslovanske poslance, da z vsemi sredstvi preprečijo ustanovitev italijanskega vseučilišča v Trstu, ki je najvažnejša točka avstrijskega jugoslovanskega ozemlja v naravnem in socialnem oziru;

pozivlja nadalje jugoslovanske poslance, da preprečijo tudi vsako enostransko rešitev italijanskega vseučiliškega vprašanja, dokler vlada ne izpolni upravičenih vseučiliških in drugih šolskih zahtev avstrijskih Jugoslovancev.

zahteva od vlade, da že vendar enkrat poskrbi Slovincem na Primorskem, zlasti pa v Gorici in Trstu, posebno pa na Koroškem, potrebnih ljudskih in srednjih šol;

zahteva, da se nemudoma izvede reciprociteta zagrebškega vseučilišča, ki pa nikakor ne sme biti kompenzacija za italijansko vseučilišče in mora biti dostopna vsem avstrijskim Jugoslovancem in ne samo Istranom in Dalmatincem.

Načrt za regulacijo plač tržaških občinskih ljudskošolskih učiteljev in učiteljic.

Plače naj se sistematizirajo po sledeči tabeli:

	Letna plača	Petletnina	Stanarina	Skupaj	Dosedaj skupaj
1. podučitelj z maturo . . .	1400	—	—	1400	1000
2. poduč. z izp. uspos. . .	1800	—	—	1800	1200
3. učitelj ob imenovanju . . .	2400	—	900	3300	2600
4. učit. z 1 petletnino . . .	2400	300	1000	3700	3000
5. učit. z 2 petletn.	2400	700	1100	4200	3400
6. učit. s 3 petletn.	2400	1200	1100	4700	3800
7. učit. s 4 petletn.	2400	1700	1100	5200	4200
8. učit. s 5 petletn.	2400	2200	1100	5700	4600
9. učit. s 6 petletn.	2400	2700	1100	6200	5000

Pridejani so tabeli dosednji skupni prejemki v boljši pregled.

Dalje se bo zahtevalo, da se prizna:

1. popolno penzijo po 35. služ. letih, ki naj se računajo od mature;

2. starostna doklada 400 kron letnih, ki se pa ne vštejejo v penzijo, po hvalevredno dovršenem 25. služ. letu;

3. primerno odškodnino onim učiteljem, ki bodo premeščeni iz sredine mesta na periferijo ali v predmestja. (To odškodnino, ako jo mestni svet sprejme bodo uživali pač le ital. učitelji);

4. enakopravnost učiteljic z učitelji in enaka plača obema spoloma;

5. odpravo tajnih kvalifikacij.

Dalje naj se:

6. imenovanja ne vrše več pred plenumom mestnega sveta, temveč v nekakem ožjem svetovalstvu (»consiglio deliberativo ristretto«);

7. prazna učit. mesta se izpolnijo najdalje tekem treh mesecev.

Te zahteve je vložila »Lega degli insegnanti«, in je mestni svet tozadevno spomenico dne 21. apr. izročil šolski komisiji.

LISTEK.

† Ivan Strelec.

Na Veliko soboto popoldne, ko se je vse pripravljalo na veselo alelujo, smo položili Tebe, premili mi prijatelj, v grob. Prišel si k svojemu ljubljenu bratu profesorju dr. Pivku v Maribor, da praznuješ na njegovem domu vesel dogodek, namreč krst malega Tugomira, ki si mu bil boter. A preden si mogel ugledati novorojenčka, si izdihnil, zadet od možganske kapi, v naročju svojega brata in zveste Ti so proge.

Ne bom ocenjeval Tvojega vsestranskega in plodonosnega delovanja, napisati hočem samo nekaj spominov na Tebe, nepozabljeni mi prijatelj, da si s tem vsaj malo utolažim srce.

Nedomestna je izguba, ki je zadnja leta zadela učiteljstvo ptujskega okraja in slovensko učiteljstvo sploh. Zaporedoma so padli trije glavni stebri: Zupančič, Kavkler in zdaj pa še Ti, moj dragi! Visoko sem gledal gori h Kavklerju, cenil sem žilavo delavnost Zupančičevo, a Tebe, dragi Strelec, sem pa nosil globoko v srcu. Kako sem Te ljubil, čutil sem Te, ko Te ni več.

Proč sentimentalnost! Tebi na ljubo! Ti nisi poznal javkanja, čutil si vsako čemerikavost; v dobrih in slabih časih si nosil

glavo pokonci. Vedro čelo, vedro lice, pošeno srce, jeklena odločnost, moška nepogljivost, to so bili znaki Tvojega plemenitega značaja. Odlikovali si se s prikupljivo originalnostjo. Za Tvojo skromnostjo in preprostostjo se je skrivala izredna duhovitost, s katero bi se kak obližan, sebičen značaj vedel na zunaj krasno ščepiriti. —

Nerazrušljivo prijateljstvo sva sklenila kot dijaka na mariborskem učiteljskišču. Ti si bil eno leto pred mano in vsestransko zrelejši od mene. A naju in vse najine takratne sovrstnike je pa nadkriljeval genialni in fantastični Kašner, ki je pozneje storil tako žalosten konec.

Še danes hvalim slučaj, ki me je privedel s Tabo v eno stanovanje. Tebi ni bilo treba nobene vzgoje. Kakršen si bil zdaj, takšen si bil takrat: pošten, idealen, samorasel, skozinsko originalen. Ni čuda, da si zapustil tako krasno biblioteko, s kakršno se more ponašati le malo slovenskih rodoljubov. Saj sva že takrat po cele ure presedela pri svojih odprtih kovčegih, motreč vsak svojo skromno biblioteko. Kako vesela sva bila, če sva dobila kako novo knjigo! Skupno sva čitala Prešerna, ne vedoč, da ga pravzaprav ne umejeva, prerodile so naju takrat izišle Gregorčičeve »Poezije«. Kako idealna narodna navdušenost je prevajala najini srca! Kako prijetno sva sanjara o svoji še skoraj neprevarani naivnosti! In zopet sva pozno v noč tičala v knjigah, akoravno sva oba

že takrat imela skrajno slabe oči. Ti si bil tudi pri čitanju originalen. Čim si naletel na kaj posebno šaljivega, si se začel vselej krčevito smejati. »Fukshaks«, si vzkliknil ter me pozval, da sem se moral s Tabo smejati. Uvedel si me »knapa« v takrat meni še popolnoma neznan lepote in bajnosti Prlekije in svoje »lükarske dežele« posebe. Ti si mi prvi dal okusiti slast v zaseko vloženi klobas in svinjskega mesa, ki se nikjer tako imenitno ne prireja kot v Prlekiji. Od Tebe sem se učil, pa nikoli ne prav naučil pristni prlekiji »guč«.

Razšla sva se. Ti si dobil prvo službo v svojem rojstnem kraju pri Sv. Marku. S tovarišem Sivko sta imela skupno stanovanje. Nekoč sem Vaju posetil. Še zdaj mi je v krasnem spominu ta naš fantovski večer. Drugi dan smo pa bili povabljeni v gostoljubnem domu Tvojega nadučitelja. Tu sem videl njega malo, veselo hčerko, ki se je čez leta tako ljubeznivo prismejala v Tvoje srce kot Tvoja ljubka soproga.

Pri ustanovnem zboru Zaveze v Ljubljani sva se zopet videla. Živo Te imam pred očmi, ko si ozlovoljen zagnal klobuk ob tla, ker so se iz nama znanih vzrokov ljubljanski tovariši branili sprejeti predsedništvo Zaveze.

Od Sv. Marka Te je zanesla osoda za par let na okoliško šolo v Ptuj, potem pa k Sv. Jurju ob Ščavnici in nazadnje si se naselil, sicer »malo Bogu za hrbotom«

kakor si mi pisal, a vendar pri lepem in prijetnem Sv. Andražu, kjer si deloval celih 22 let.

Večkrat sva se sešla pri raznih zborovanjih in narodnih slavnostih. A zdaj nisi bil več sam, ampak skoro vselej Ti je bila ob strani Tvoja zvesta spremljevalka skozi življenje, Tvoja ljubka Tilika. Petje in veselje, zdrav humor in dobra volja je bila v Vajini družbi. Zato bomo se radi zbirali krog Vaju.

Zadnji naš prijateljski sestanek je bil pri Tvojem gostoljubnem tustu o priliki predlanskega Zvezinega zborovanja v Ptuj. Ob rujni kapljici bogatega domačega pridelka smo ponovili »zavezo staro bratovsko«.

Nisem mislil takrat, da bom tako kmalu moral stopiti pred Tvoj odprti grob. Z bogom, mili moj Strelec! Nosil Te bom v srcu, dokler bom živ.

Tvoj vdani Brinar.

FRAN ERJAVEC:

Prvi maj.

To čas je upanja, drhtenja, to čas je mladega življenja. (Pesem, saj se je še spominjaš?)

Ali ga čutite, o, bratje, kako prihaja v deželo? Ves bleščeč v solncu, na ognjenem konju, njegov meč in ščit pa plamenita v biserih. Ej, kako ponosno zrejo

IVAN KELC:

Ustavoznanstvo.

(Dalje.)

Ako je kdo res prisiljen podati se v inozemstvo — s trebihom za kruhom — naj tega nikakor ne stori brez oblastvenega dovoljenja. Marsikdo je že obžaloval tak nepremišljen korak v življenje, posebno ako bi moral še izpolniti kake dolžnosti napram svoji domovinski državi. Kakor že navedeno, nam je varovati sodržavljane pred kaznovanji. Čim več kaznjencev, tem več stroškov, kar ima gotovo slabe posledice za vse davkoplačevalce.

Vsem državljanom, ki stanujejo vsaj eno leto v občini in plačujejo le količkaj davka, je dana pravica, da smejo pod tistimi pogoji kot domovinci voliti v občinsko zastopstvo in biti izvoljeni. Aktivno volilno pravico v občinski zastop imajo tudi tisti, ki sicer ne stanujejo v občini, a plačujejo davek v njej, pasivne volilne pravice v občinski zastop pa nimajo. Volitve so dandanes tako važna zadeva ne samo za posameznika, nego za ves narod in vso državo, da je treba največjega uvaževanja, najtemeljitejšega pouka in znanja z ozirom na zakonito postopanje pri njih in njih posledice. Od raznovrstnih volitev v državi je odvisen njen povoljni ali nepovoljni razvoj, slab ali dober napredek v dobroti posameznika in vsem ali v njih pogubo. Na vsako se je pripraviti natančno, delovati vestno, voliti po najboljšem lastnem prepričanju in popolnem zakonitem potu. Kdor zadnje opusti, lahko pride s strogimi zakonitimi določbami navzkriž, in ne izostanejo mu slabe posledice.

Tedaj že pri obravnavi občine je učence višje in najvišje skupine kolikor mogoče natančno seznaniti in njihovemu razumu primerno razlagati zakonite določbe za volitve, in sicer v prvi vrsti za volitve v občinski zastop. To se ponavlja, oziroma na novo uči, ko se vrše v resnici tudi te volitve. Najpotrebnejše je, da se najprej učitelj sam seznanja natančno z dotičnimi zakonitimi določbami. Potem bo šele vedel mladini na razumljiv način razlagati kako se vrše volitve, kdo ima pravico voliti in kdo biti izvoljen, koliko članov ima pravico v katerem volilnem razredu voljenih biti in še mnogo enakega. Vsak volilec naj poprej dobro premisli, koga bo volil. Gledati mora vsak, da bodo izvoljeni v občinski zastop vsega zaupanja vredni možje, ki so to zaupanje večkrat dokazali s svojim čednostnim, poštenim in varčnim življenjem. Poučiti se mora mladino, kakšne pravice in kakšne dolžnosti ima občinski zastop in posebe še županstvo in kako se to izvodi.

Izvoljeni so v to korporacijo sami zavedni, razumni, samostojno misleči in v blagor občanov delujoči možje, ni se treba bati v občini slabega gospodarstva in nazadnjaštva; vsestranski napredek bo njihova največja skrb v dobrobit posameznikov kakor vse občine. Zvedeti morajo že učenci, da občinski zastop voli člane v krajni šolski svet. Kakor razumejo ti možje svojo nalogo, takšna bo šola in vse, kar je z njo v zvezi. Od občinskega zastopa je tedaj odvisno skoraj vse gorje in vse dobro v občini.

Pri obravnavanju okraja, iz domoznansva se ne sme pozabiti na volitve v okrajni zastop. Te so še razmeroma važnejše in usodopolnejše, ker se delokrog okrajnega zastopa širi v vse zadeve vsega okraja. Ta mora tudi voliti v krajni šolski svet, kar je tem večjega pomena, ker imajo po okrajnem zastopu izvoljeni možje v tej korporaciji večino, ki odločuje po svojih sklepih o učitelstvu in šo-

njegove sokolje oči, kako krešejo srebrne konjeve podkve, ki nosijo našega viteza, sv. Jurija! Zamahnil je z mečem, in pobelila so se brda, zahrskal je konj, in zeleneli so travniki. Zbudil se je škrjanec in se dvignil nad mlado njivo, da vriska-joč pozdravi zarjo. In šel je kmet, upregel bela voliča in zasadil plug v drhtečo zemljo. Smejala se je njiva, kmet si je otrlo čelo, njegova duša je pa divje zapela pesem o življenju, pomladi, solncu...

Slonel je učitelj Štefan Krtina na šolskem oknu, počasi je ugašal dan. Kot plaha ptička je švignilo mimo dekle rdečih lic in v belem predpasniku, tam na vasi je pa vstajala fantovska pesem, polna pritajenega hrepenja, kakor molitev dekletova.

Ugasnil je dan, Štefan Krtina je pa še vedno slonel na oknu in premišljal svoje, prevare polno življenje. Vstale so pred njim sanje davnih dni. Prišle so kakor omamljiva pomlad, Francka in Ani in Milka, srečale so se oči in srečala so se srca, pa so zopet šle, kakor zaide dan in se potopi v večnost. Krvava zarja oznanja, da je bilo solnce, počasi izgine tudi ta, in sam ostane, popotnik, sredi neskončne ceste. Postane za hip, začudeno se ozre okrog sebe, nikjer žive duše, nič

lah vsega okraja. Navesti se morajo tudi druge v okraju poslušajoče oblasti ter kaj imajo storiti, kakšne dolžnosti in pravice imajo. Ako take obravnave trajajo tudi po več ur — razume se, da ne zaporedoma — nič ne de, ker takšna ponavljanja bolj utrdijo v učencih naučeno tvarino, da je tako lahko ne pozabijo ter so obenem dobra podlaga za nadaljnja obravnavanja. Pri učenju po deželi je jako važno za poznejšo generacijo, da se po možnosti temeljito pouči o volitvah v deželni zbor. Kako je ta sestavljen, katere dolžnosti in katere pravice imajo deželni poslanci, da so sklepi, storjeni po večini poslancev, obenem deželni zakoni, ako jih potrdi cesar; kaj je deželni odbor; kaj vse sodi v njegovo področje, kdo je deželni glavar ter da se oseba deželnega glavarja loči od osebe c. kr. namestnika; da ima deželni zastop voliti tudi člane v c. kr. deželni šolski svet; da ima ta imenovati in nastavljeni učitelje in tako dalje. Od pravega delovanja deželnega zastopa je tudi odvisen ves zadovoljiv razvoj vse dežele. Kakor o dosedaj navedenem naj se pri zemljepisnem pouku poučuje o volitvah v državni zbor. Poučiti je tudi učence, da so vse volitve dandanes drugačne, nego so bile še pred nekaterimi leti ter da se te vrše splošno, neposredno in tajno. Vsak avstrijski državljan, ki je star 24 let in stanuje vsaj eno leto v občini — ako ni zakonito izobčen od tega — ima pravico voliti državne poslance. Pobrigrati se mora zaradi pogleda v volilni imenik, jeli vpisan ali ni ter se za opustitev pravočasno in na pravem mestu javiti glede popravka. Vsak volilec voli sedaj neposredno, t. j. ne več posredno po volilnih možeh, kakor pred nekaterimi leti, treba je tedaj vsakemu poprej dobro premisliti, komu bo zaupal zastopstvo na Dunaju, kjer se sklepajo zakoni za vso državno polovico. Slepo, brez vsega lastnega osvedočenja drvi le neumnež v volilni boj. Največje važnosti je, da so volitve tajne. Noben človek nima in ne sme vedeti, koga volim. O tem je učence še posebno natančno poučiti in po njih o času volitev tudi odrasle ljudi. Nagovarjanja, napisanja imen po drugih, podkupovanja, nasilstva itd., vse to je zakonito strogo prepovedano. Ako dotičnik ne zna sam pisati, naj zaupa, recimo, komu domačemu, na katerega se lahko zanese, da ne bo zapisal drugega, nego tistega, ki ga sam hoče, ako ne, naj ostane doma, ali pa — kjer je volitev prisiljena — naj odda prazen listek. Ako ima na volilnem listku napisano ime, naj ga ne kaže nikomur, nego zavitega odda načelniku volilne komisije, ki ne sme delati na dotični listek, nikakršnih beležk. Marsikdo je že bridko obžaloval, ako ni postopal tako. Takšna pojasnila naj daje za blagor naroda vnet učitelj ne samo učeči se mladini, nego po mogočnosti tudi odraslim, a brez vsega politiziranja in strankarske strasti, edino le v razumevanje zakonitih določb. Nikjer skoraj ni treba dandanes tolike samostalnosti nego ravno pri volitvah. Korupcija v zvezi s sebičnostjo, podkupovanjem, nasilstvom itd. spravi duševnega nestalneža, breznačajnega človeka lahko v smeri, ki so pogosto posamezniku, kakor vsemu narodu, da, vsej državi v pogubel. Samostalno misleč in delujoč značajnež se ne bo brigal za noben pritisk, noben egoističen dobiček, nego se bo vsekar trdno ravnal po tem, kar je po lastni naobrazbi in lastnih izkušnjah v življenju spoznal za najpripravnejše v svoj blagor, kakor v blagor vsakega bližnjika. Treba nam je le kremenitih značajev! To se pa ne doseže še tako lahko samo v ljudski šoli, kjer se polaga le temelj k pravemu vsestranskemu duševnemu razvoju, a stori ljudska šola vendar lahko to, da se —

več ogrevajočega solnca, sam, sam, sredi neskončne stepe. Globoka žalost mu pretrese srce, počasi se opoteka dalje po mračni cesti, ki se izgublja tam daleč nekje v temo...

Pa se zaleskečejo zvezde, popotnik pa se udari ob čelo: »Ej, jaz bedak, saj ni ugasnilo solnce, ugasnil je le dan, da vstane v jutru vse lepši. Saj ni umrla zemlja prišla je le zima, zapadel je sneg, in vedro nebo so prepregli sivi, žalostni oblaki. Saj prijaha zopet sv. Jurij, zamahne z mečem, in njegov konj zahrskal, pa bodo zacvetele breskve in črešnje in jablane.« In popotnik stopa dalje po kameniti cesti, poln od mrtvih vstalega upanja, silneje nego kdaj poprej, v njegovih žilah vre moč, mišice se uporno in grozeče napnejo, postane za hip in zavriska, da odmeva od izhoda do zahoda.

Ej, pride jutro, pride prvi maj! — Gledal jih je večkrat, kakor deroča lava so se valili ob šestih zvečer iz sajastih fabrik — one, ki pri tujih strojih kujejo tuje bogastvo. Opotekajoč so šli in nepregledna množica jih je bila. Silna pleča obložena s trpljenjem in upadle prsi, roke kakor hrasti in koščeni obrazi, uporne oči so pa verovale v prvi maj, zato so šli močni in ponosni...

stopivši iz šole — še sami naobrazujejo naprej, in sicer najbolje po čitanju dobrih knjig in časopisov. Kar je iz tega spoznal sebi in drugim v korist, se bo tudi v svojih raznih življenjskih razmerah vedno ravnal po tem. (Dalje.)

Iz naše organizacije.**Skupne zadeve.****NAZNAILO.**

Dne 24. julija t. l. bo v Lvovu zborovala »Zveza slovenskega učitelstva v Avstriji«. Vsi oni člani naše Zaveze, ki se nameravajo udeležiti tega zborovanja, naj se javijo do 15. junija t. l. podpisane-mu vodstvu.

Vodstvo Zaveze.

Kranjsko.

Redni občni zbor Učiteljskega društva za Posojinski šolski okraj in odkritje spomenikov pokojnih tovarišev M. Kalana in V. Brusa se ne vrši v četrtek, 7. maja, ampak šele v četrtek, 14. maja t. l., ob istem času, z istim vzporedom in na istem kraju, kakor je bilo objavljeno v 17. številki »Učiteljskega Tovariša«.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje dne 10. majnika t. l. točno ob 10. uri dop. v šoli na Gorici po sledečem vzporedu: 1. zapisnik o zadnjem zborovanju; 2. dopisi; 3. poročilo Ivana Kelca o zborovanju Zveze v Mariboru; 4. predavanje Valentina Pulka; 5. slučajnosti. Zaradi kosila se je pravočasno javiti tov. nadučitelju na Gorici. Najvljudneje vabi vse člane k udeležbi Ivan Kelc, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za svetolenarski okraj zboruje v četrtek, 7. maja, ob pol 11. uri dopolne pri Sv. Trojici v Sl. g. s sledečim vzporedom: 1. društvene zadeve; 2. poročilo o Zvezinem občnem zboru, tov. nadučitelj I. Kopic; 3. sadjarstvo in vinarstvo z ozirom na pouk v mariborskem vinorejskem tečaju 1914, tov. nadučitelj F. Kranjc; 4. o 500letnici ustoličenja koroških vojvod, tov. J. Kovačič; 5. slučajnosti. K obilni udeležbi vabi vljudo J. Maurič, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v četrtek, dne 7. maja t. l., predpolne ob 10. uri v ormoški okoliški šoli po sledečem vzporedu:

1. Zapisnik zadnjega glavnega zborovanja.
2. Dopisi in društvene zadeve.
3. Poročilo o velikonočnih zborovanjih Zveze slovenskih štajerskih učiteljev. Poroča delegat tovariš Drago Pinterič.
4. Eventualno predavanje.
5. Slučajnosti.

Eno uro pred zborovanjem je pevška vaja, ki se je naj oglašeni pevci in pevke zanesljivo udeležijo.

K obilni udeležbi vabi odbor. Slovenjebistrsko in konjiško učiteljsko društvo pripravita dne 7. maja t. l. svoj izlet v Poličane, kjer imata ob pol 10. uri predpoln v šoli svoje skupno zborovanje in to ob nastopnem vzporedu:

1. Pozdrav.
2. Zapisnik o zadnjem zborovanju.
3. Dopisi.
4. Predavanja: a) »Šolsko vodstvo z ozirom na oglašajoče se sedanje zahteve«, govori Henrik Schell, nadučitelj v Zrečah. b) »Ljudskošolski učitelji, njegova naloga in predizobrazba«, govori Darko Gselman, učitelj v Makolah; c) predavanje o življenjskem zavarovanju.
5. Poročilo delegatov o Zvezinem zborovanju v Mariboru.
6. Slučajnosti.

Pevci in pevke naj s seboj prineso Mohorjevi pesmarici.

K množični udeležbi vabita predsednika: Jos. Sabati, Henrik Schell. Savinjsko učiteljsko društvo ima svoje zborovanje, združeno z občnim zborom, v četrtek, 7. majnika, ob 2. uri pop. na Gomilskem po sledečem dnevnem redu:

1. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja.
2. Dopisi.
3. Poročilo delegatov o zborovanju Zveze.
4. Poročilo tajnice o društvenem delovanju v letu 1913/14.
5. Poročilo blagajnika.
6. Volitev odbora.
7. Slučajnosti.

Po zborovanju pevška vaja! Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer ima svoj občni zbor v četrtek, dne 7. maja, ob pol 10. uri predpolne v Radincih po sledečem vzporedu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo tajnika, blagajnika in knjižničarja. 4. Volitev novega odbora. 5. Poročilo o Zvezinih zborovanjih v Mariboru (Maurič). 6. Predavanje

o »Naši izobrazbi« (Cilenšek). 7. Volitev delegatov za Zvezino skupščino. 8. Slučajnosti. — Pričakujemo, da je udeležba taka, kakor navadno v Radincih. Odbor.

Župnik Kneipp, plameniti človekoljub

Je spilil svoje ime s Katherinerjevo Kneippovo sladno kavo, ker je Katherinerjevo okusna, zdrava in resnično ljudska kava pijača.

Pozor ob tel. draginji: že 23 let vedno enako poceni ter ni v ceni nikoli poskočila!

Katherinerjev zavoj za 10 vinarjev dá 20 štedilic.

Prst.

Pomladansko zborovanje trž. učit. društva se je vršilo 19. aprila v prostorih C. M. ljudske šole pri sv. Jakobu od 11. zjutraj do 1. pop. pri naravnost zimskem vremenu, a dobri udeležbi. Osobito je poudarjati, da pred sklepom zborovanja ni bilo nobenega »dezerterja«.

Tov. predsednik naznanja novo članico tovariščo Milko Kovačičevo; poroča, da je stopil glede vprašanja nove regulacije plač občinskih učiteljev v stik s predsednikom ital. učit. društva v Trstu; očrta v kratkem te naše nove zahtevke (Prinašamo posebe. Op. uredn.); poroča o enketi za mladinsko izvenšolsko vzgojo, izprošeni po polit. društvu »Edinosti«; poroča o neznosnih stanovanjskih razmerah c. kr. pripravnice v Trstu ter o stanju vladne akcije za izboljšanje teh razmer; javlja, da je podjetje griljanske hotelske družbe na prošnjo odbora dovolilo na svojem parniku »Vida« društvom slovn. trž. učit. društva polovično vožnjo proti legitimaciji z društvom izkaznico, ki se bo v kratkem oddajala proti mali odškodnini članom; naznanja, da bo društvena soba (knjižnica) odprta ob četrtek od 10. do 12., ob nedeljah od 11. do 12.; priporoča slednjič, naj tržaško učiteljsko izkuša v kratkem poravnati eventualni dolg pri Zvezinih listih, kar je prvi korak k njih saniranju, ali obrača se pri tem tudi na upravištvo »Učit. Tov.«, naj postopa pri iztirjevanju dolgov malo manj rezko ter naj pri tem opušča vsake »politične pridige«, da mu ne bo treba zopet zaradi takih upravnških pisem miriti duhov in pregovarjati članov, ki so užaljeni podali že demisije. Pojasni še nekaj manj važnih zadev, nakar se soglasno sprejme od slovn. učit. društva za Istro sprejet in našemu društvu v sprejem predložen predlog, stremeč po ožjem stiku bližnjih učit. društev.

Pride referat tov. doktorja prof. Iv. Merharja o »Zvezinem poslovnem redu«. Referat je temeljit in odkriva vse pomanjkljivosti tega načrta, pomanjkljivosti, ki izvirajo pač iz novih pravil. Z napetostjo poslušajo zborovalci točna izvajanja ter se v sledeči debati sicer v kratkih, ali značilnih besedah izrečejo proti sprejemu predloženega načrta. Osobito se dvigne toli strani referata, kolikor tudi prisotnih članov obeh spolov energičen protest proti točki j) členu I., »ki se je rodila brzkone pod vplivom slednjih dogodkov.« Tov. voditelj C. Valentič predlaga, naj se ta načrt poslovnega reda kar »en bloc« zavrze, vendar precizirajo zborovalci svoje mnenje natančneje v sledečih predlogih:

1. Moralni čut ponosnega učitelja že zahteva, da odbije nameravani napad na njegovo kakršnokoli si bodi prepričanje, kateri napad vsebuje določba točke j) členu I. Sami sebi ne bomo postavljali inkvizicije! To točko treba črtati iz načrta za »Poslovni red«.

2. Člen II. hoče naša zborovanja sicer »parlamentarizirati«, ali prestrogo se napačno vajeji. Zato je razmerje v točki

* To ni res! Prvič je bil načrt »Poslovnega reda« objavljen malone pred dvema letoma, ko o »slednjih dogodkih« ni bilo ne duha, ne sluha. Čemu torej podtikanje umazanih namenov, ako jih ni? To tudi gleda na zdolaj navedeni 1. predlog!

Uredn.

e) reducirati od 1/4 na 1/8; število 20tih zahtevnih podpisov v točki f) je reducirati na deset; točka i) ni prav jasna glede pravice do glasovanja, kar treba precizirati.

3. Točka b) člena III. je precej komplicirana in se prikazuje kakor nekako sredstvo za strankarsko vplivanje, kar odklanjamo.

4. Člen IV. zavržemo ves, ker ga je že delegacija pri predložitvi novih pravil zavrgla, ter ne razumemo, kako se more z že zavrženim predlogom zopet nastopiti. Sicer pa je točka e) tega člena sila neumljiva in bi točka i) lahko dala pri imenovanju uradnikov polje za protekcionizem.

5. Člen V. odbijamo že iz enostavnega razloga, ker bi okrajnim učit. društvom po vplačanih 10 K Zavezi in 2 K deželnemu društvu ostalo slednjič — nič. Sicer pa »Učit. Tov.« se vedno ne stoji na oni stopnji, da bi — kakor se iz tega člena nekako vidi — morala biti vsa Zaveza njemu namen. V protislovju s tem členom je tudi točka f) člena VI., ki se seveda ne sprejme.

6. Delegatom, ki bodo na prih. Zavezinem zborovanju zastopali naše društvo, se bo naročilo točno zastopati sprejete predloge; ter v slučaju, da se načrt pravilnika — kakor je danes — sprejme, izvajati vočigled vprašanja obstoja našega učit. društva, katerega važnost za vso Slovenijo smo si v svesti, dosledno najstrožje konsekvence.

7. Vsi predlogi se vpošljejo Zavezi.

Sledi poročilo tov. Bukavca o »Pravilniku« po trž. učit. društvu ustanovljenih ter vzdržanih šolarskih knjižnic ter o stanju društvene knjižnice. O »pravilniku« se ne more razpravljati, ker niso še vse šole vposlate tozadevne izjave o lastniški pravici šolarskih knjižnic. Naroča se tedaj knjižničarju, da to čimprej pošuri. Poročilo pa vobče očrta zahteve do stanovskih in šol. knjižnic. Vse preveč neprimernih knjig se je prejšnje čase nakupovalo s strani učit. društva za šolarske knjižnice. Te knjige ven iz šol. knjižnic, vrnejo naj se društvu, ki naj poskrbi za boljše. Malo, in to malo v več iztisih, a dobro! Sicer pa se sprejme predlog, naj učit. društvo po svojih sredstvih nakaže od sedaj naprej podporo za posamezne knjižnice rajše v denarju in naj določi krajna učit. konferenca knjige, ki naj se za poslani denar nakupijo. (Za te šol. knjižnice smo v teku meseca aprila sprejeli dar »Neimenovanega« 50 K in »Trž. pos. in hranilnice« 100 K.) Društveno knjižnico pa bo dobro sanirati s prispevki v knjigah in v denarju, osobito s strani onih tovarišev, ki sprejmejo letos zopet draginjsko doklado.

Določil se članarina letnih 4 kron s pristavkom, da je plačati anticipatno, t. j. vsaj v prvih mesecih solnčnega leta.

Sprejme se slednjič resolucija:

»Slov. učit. društvo za Trst in okolico, zbrano na svojem pomladanskem zborovanju, vnovič opozarja predsedstvo političnega društva »Edinosti« v Trstu na nedostatnost našega narodnega šolstva: ljudskega, srednjega in strokovnega in se pozivlja na svoječasno že sprejete in slay. polit. društvu poslano resolucije, ki obsegajo nekaj slovenski šolski program za Trst in okolico. Za ta korak se je odločilo naše društvo, ker sodi, da je naše šolsko vprašanje skrajno nujno in ker se zdi, da bi bil sedanj čas za uresničenje vsaj nekaterih točk programa ugoden. Zlasti pa opozarja sl. polit. društvo, da so č. kr. pravice nevezdržne, da ne morejo izpolnjevati svoje naloge že zaradi nedostatnih prostorov; da je vprašanje o obligatni uvedbi slovensčine na c. kr. ljudskih šolah običajno, ker so se mu uprli — nemški učitelji; da so žrtve naše srednješolske mladine na tujezičnih šolah vnebovpijoče; da c. kr. šolska oblast tudi na polju strokovnega šolstva napram Slovincem skoro še ničesar ni ukrenila. Prepričani, da stori slay. pol. društvo še pred zaključkom tekočega leta potrebne, odločne korake, se podpisano še takrat obrne na slayno društvo in beleži...«

S priporočilom tov. predsednika, naj se na nekaterih šolah že zapričeti roditeljski sestanki še nadalje goje, konča zborovanje.

Svojo odsotnost so opravičili zaradi opravkov ali boleznih zadržani dragi nam tovariši; posl. St. Ferluga, vod. Iv. Vrščaj, vod. Iv. Krašovec, naša zastopnica v Zavezinem odboru Iv. Sabadinova, Ferdo Stare in Iv. Samec.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo v Istri sklicuje za dan 14. maja t. l. ob 10. uri predp. v Ricmanjih v šolskem poslopu svoj redni občni zbor. Upamo, da ni potrebno še posebe poudarjati, da je ta občni zbor jako važen zlasti sedaj, ko nam

je o marsikaterem vprašanju nastopiti složno in odločno; zato pa se nadejamo, da bo udeležba čim najbolj častna. Naj tu omenjamo, da se je ponovno določilo sklicati občni zbor v Ricmanjih, ker je res najprimernejše središče »spodnjim« in »gornjim« tovarišem. Naj bi tudi pri nas mladi tovariši stopili na noge in pokazali, da jim je blagor za izboljšanje učit. vprašanja res pri srcu, česar pa ne pokažejo s svojo abstinenco, ampak kar izpričajo s tem, da se pridno udeležijo društvenih zborovanj in v dokaz, da se zanimajo za učiteljske interese.

Politiški pregled.

* **Proti poslovanju Adrije.** Poslanca Federzoni in grof Foscari sta v italijanskem parlamentu vložila interpelacijo na zunanega ministra Di San Giuliana, v kateri zahtevata pojasnila, kaj misli storiti minister, da prepreči nadaljnje motenje etnografičnega ravnotežja ob Adriji v škodo italijanstvu. Interpelacija poudarja, da so se po slovanskem prodiranju izpremenile tisočletne etnografične razmere v škodo Italijanom in to zato, ker avstrijska vlada (»neka druga država ob jadranski obali«) na popolnoma nedopusten in nekulanten način podpira Slované v Dalmaciji, Istri, Primorju in Furlaniji. — Italijanski krogi so radovedni, kako odgovori Di San Giuliano na to interpelacijo.

* **Nemški učitelji za hrvatske šole.** Naučni oddelek hrvatske vlade namerava odstraniti pomanjkanje učnega osebja na Hrvatskem z namestitvijo učiteljev iz nemškega dela Češke. Učitelja Rudolf Rohleder in Ludovik Raabenhardt iz Litoměřic sta bila imenovana za učitelja v Novem selu, oz. Novi Jošavi v Slavoniji in s tem je storjen prvi korak. Vest se čuje nekam čudno in skoro neverjetno. Ni nam sicer znano, v kakem obsegu hoče izvesti naučni odsek hrvatske vlade to idejo, ki čisto gotovo Hrvatov ne bo osrečila, ampak le še bolj pripomogla k utrditvi nemške pozicije na Hrvatskem. Zdi se pa, da Hrvati sploh precej omalovažujejo prodiranje nemškega elementa na jug in da zaradi silnih strankarskih bojov sploh nimajo časa, da bi nemškemu gibanju povstili malo večjo pozornost. Nemštvo na Hrvatskem ni ravno tako nedolžno, kakor bi si kdo mislil. Iz knjige »Narodna statistika«, ki jo je izdal zagrebški časnikar Josip Lakatoš, je razvidno, da je po zadnjem ljudskem štetju od 2.621.954 prebivalcev na Hrvatskem in v Slavoniji 134.078 Nemcev, ki imajo zlasti v srijemskem in osješkem okraju popolnoma nemške kolonije, njih središče pa je v mestu Rumi, ki se nahaja tudi v njih rokah. Svoji šol imajo hrvatski Nemci sicer samo 29, zato pa s pošiljanjem svojih otrok v madjarske šole silno pospešujejo madjarsko šolstvo. Nemci se čutijo na Hrvatskem dandanes že tako močne, da so že popolnoma natančno precizirali svoje kulturne, gospodarske in politične zahteve. Hočejo kratkoma ločiti vse ugodnosti, ki jih uživajo Hrvati in Srbi. Da te svoje zahteve tem uspešneje oživetvorijo, so si ustanovili svoj »Bund der Deutschen in Kroatien und Slavonien« s sedežem v Rumi, ki je sploh centrum nemštva na Hrvatskem. Tu izhaja tudi njih glavni list »Deutsches Volksblatt«. Vrh tega imajo hrvatski Nemci tudi dva dnevnika »Drau« in »Slavonische Presse« in dvotednik »Semliner Volksblatt«. Materialno stanje hrvatskih Nemcev je jako povoljno, kar najbolj dokazuje dejstvo, da žive ravno v najbolj plodonosnih krajih v Slavoniji. Sploh imajo vse pogoje za uspešen razvoj.

* **Ruski vohuni.** Avstrijska policija ima veliko posla z ruskimi vohuni, ki so glasom zadnjih vesti baže kar preplavili vse ozemlje, ki meji proti našemu severnemu sosedu. Skoraj ni dneva, da bi ne čitali v raznih listih o novih aretacijah kar zapored, med aretiranci so zastopniki skoraj vseh stanov. Posebno pozornost je zbudila v Sadgori v Černovicah aretacija veleposelnika Milczochova in njegove soproge, bivše učiteljice, ki sta uživala veliko spoštovanje v boljših družbah. — Hišna preiskava je dognala, da sta bila zakonska v ozki zvezi z ruskim generalnim štabom. Gospa Milczochova je rojena Rusinja, njeni bratje so ruski častniki. To so res velike skrbi!

Kranjske vesti.

— Sumljivo ozadje izsiljenih izjav. Pod tem naslovom čitamo v sobotnem »Slov. Narodu«: »Ob letošnji regulaciji plač kranjskega učiteljskega se je hotelo še pravočasno s stvarnim delom omogočiti, da se odstranijo čimprej vse zapreke, ki prete, da se zavleče za negotov čas sankcija šolskega zakona in novi službeni prejemki. Za krušno vprašanje in stanovske pravice so se pozvale k skupnemu delu vse kranjske učiteljske

organizacije, neglede na narodnost in politično prepričanje. Tako se godi ob enakih izrednih slučajih povsod in pri vseh stanovih! Toda deželnemu in državnemu poslancu Franu Jakliču, predsedniku Slomškove zveze, se je zdelo potrebno, preprečiti v tem oziru vsak tudi najneznamenjši skupni korak. On že ve, zakaj! Ker so se pa napravili v nekaterih točkah vendarle skupni koraki, je pritisnil centralni odbor Slomškove zveze, stoječ pod Jakličevo komando, z vso strogostjo na svoje člane, da sev saj na zgoraj zamaže blagodejni vtisk enotnega nastopa, od katerega je bilo pričakovati ugodne rešitve, ki bi je bilo deležno vse kranjsko učiteljsvo brez izjeme. Da se to prepreči, morale so biti objavljene v »Slovincu« in v »Slovenskem Učitelju« kar tri izjave, pod katerim sta podpisana s polnim imenom dva člana Slomškove zveze. V teh izjavah tajita, da nista vedela za podpis na oni brzojavki, ki je bila odposlana ministrskemu predsedniku. Napredno učiteljsvo je bilo mnenja, da je najbolje, ako se pred sankcijo te regulacije in šolskega zakona vsaj v stanovskih listih ne razpravlja javno o podrobnem delu, ki je bilo potrebno spričo tega zgolj stanovskega vprašanja. Omenjene izjave pa zahtevajo, da se takoj zavrne z vso odločnostjo nelep komedija, ki jo je zagrešil centralni odbor Slomškove zveze. Tem prečudnim — da ne rabimo ostrejšega izraza — izjavam nasproti je treba za sedaj konstatirati to-le: 1. Vse kranjske učiteljske organizacije so bile sočasno in pravočasno po določenih odbornikih obveščene o vseh nameranih skupnih korakih. 2. Zastopniki vseh treh kranjskih učiteljskih organizacij so bili sočasno obveščeni tudi o tisti brzojavki, ki se je poslala v tej zadevi na naslov ministrskega predsednika grofa Stürgkha; zakaj soglasnemu ustnemu sklepu je sledilo naknadno pismeno odobrenje. 3. Vsi skupni koraki so se torej storili tudi z vednostjo in s privolitvijo obeh na znanih izjavah podpisanih preklicateljev. — Iz navedenega je razvidno, da je možno tako postopanje v strogo stanovski zadevi samo pri nas na Kranjskem. Vsekako imajo te izsiljene izjave jako sumljivo ozadje. Če se bo pa skušalo od gotove strani nadaljevati na tak način »skupno« delovanje, primorani bomo po definitivni ureditvi učiteljske regulacije govoriti natančneje in jasneje. In tega pojasnila bo gotovo najmanj vesel poslanec in bivši učitelj Fran Jaklič. Skrajni čas je že, da Slomškova zveza izrazi to zahtevo, da je res samostojna stanovska organizacija, ne pa smešen privesek ljudi, ki jo nečuvano izdajalsko izrabljajo na celi črti v svoje samopašne namene.

— Nekaj nezasišlanega sem doživel na Kranjskem. — Prijatelj nam piše: V tej deželi »medu in mleka« — po klerikalnih nazorih — imajo v šolah uvedene takozvane volonterke, ki se morajo s kranjsko mladino mučiti — zastonj. V Spodnji Šiški je poučevala in tlačanja neka jako sposobna učiteljica dve leti. Ker njeni starši stanujejo tam, je upala, da dobi tam službo. Kaj še?! — Zaradi svoje značajnosti — kakšen je vzgojitelj brez te?! — ni dobila službe, nego neka neznatna Slomškarica. — Kakšna bo naobrazba ljudstva pri takšni korupciji, razumejo samo tisti, ki imajo dandanes odločevati v usodo človeštva na Kranjskem!

— Izkpite učne usposobljenosti so prebili pred ljubljansko izpraševalno komisijo: A. za meščanske šole: Josip Bernot, nadučitelj v Vel. Podlogu, iz prve skupine s slovenskim in nemškim učnim jezikom; Albin Laževce, učitelj v Mirni, iz prve skupine s slovenskim in nemškim učnim jezikom; Ferdinand Sentjure, učitelj v Sromljah, iz druge skupine s slovenskim in nemškim učnim jezikom; Lea Levec, učiteljica v Ljubljani, iz prve skupine z nemškim učnim jezikom; Marija Sodnik, učiteljica v Bevkah, iz tretje skupine s slovenskim in nemškim učnim jezikom. — B. Dopolnilni izpit iz nemškega jezika kot predmet je prebil Lovrenc Jevnikar iz St. Vida pri Zatični. — C. Posebni izpit iz francoskega jezika je prebila z odliko Božena Hudnikova iz Ljubljane. — Č. Za ljudske šole so bili aprobirani: a) z nemškim učnim jezikom: Amalija Erker, Friderika Mikula, Marija Zehrer; b) s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Fran Bozja, Leon Cepuder, Maks Jovan, Emil Zan, Terezija Črnalogar, Iva-

na Čuk, Davorina Dežela, Ana Hiršman, S. Alojzija Jager, Justina Kavšek, Mihaela Kosmač, Katarina Kosiša, Berta Lapajne, Angela Lebar, Ana Mencin, Marija Noč, Josipina Oberman, Marija Peterlin, Terezija Podboj, Marijana Potočnik, Julija Prestor, Ivana Runovec, Angela Vode, S. Rozalija Zdolšek.

— **Ljudsko šolstvo.** Dosedanji suplent v Zagorju ob Savi Viktor Kregar je imenovan za prov. učitelja in voditelja enorazrednice v Zalem logu ter mu je obenem poverjen pouk na ekskuredni šoli v Davčah. — Suplentinja Ivana Zwölfova je imenovana za prov. učiteljico v Cerknici. — Namesto obolelega učitelja Viktorja Grčarja je imenovana za suplentinjo na deški šoli v Ribnici Leopoldina Meralova in namesto učitelja Alfonza Završnika, ki ima dopust v svrhu študij, za suplentinjo na isti šoli v Ribnici Alojzija Novak. — Na mesto obolele učiteljice Leje Levčeve je imenovana za suplentinjo na nemški osemrazredni dekliški šoli v Ljubljani učiteljica Mara Vidičeva. Bivša suplentinja v Podkraju Emilija Vodopivčeva je imenovana za voditeljico in učiteljico na enorazrednici na Šenturški gori. — Prov. učitelj v Želmljah Fr. Bozja je imenovan za prov. voditelja in učitelja na enorazrednici v Blagovici. — Prov. učiteljica v Kopanju Karolina Lavričeva je prestavljena na ljudsko šolo v Brezovici. — Deželni šolski svet je pristopil abs. učit. kandidatino Ido Petričevu k brezplačni šolski praksi na ljudski šoli v Zg. Šiški. — Na mesto kateheta p. Benvenuta Winklerja, ki je prestavljen k Sv. Trojici na Stajerskem, je imenovan za kateheta na zasebni deški ljudski šoli v Marijanišču p. Kasjan Zemljak. — Deželni šolski svet je pritrdil razširjenju dvorazrednice v Čatežu v trirazrednico. — Na mesto obolele učiteljice Matilde Verbičeve je imenovana prov. učiteljica Jožefa Znančeva za suplentinjo na ljudski šoli v Sv. Kerteljevem. — Na mesto obolele učiteljice Antonije Vohinc-Mikota je imenovana absol. učit. kandidatinja Angela Škerljeva za suplentinjo na ljudski šoli v Cerkljah v krškem okraju. — Dež. šolski svet je odobril imenovanje izprašane otroške vrtnarice s. Vincencije Abram na zasebnem učiteljsku Uršulink v Skofji Loki na mesto izstopivše otroške vrtnarice s. Gabrijele Rozman.

— **Tečaj za pridelovanje zelenjadi** priredi kmetijska šola na Grmu dne 11., 12. in 13. maja t. l. z naslednjim vzporedom: V ponedeljek, dne 11. maja: Od 2. do 4. popoldne: Važnost pridelovanja zelenjadi na kmetih in okolici mest. Naprava in razdelitev vrta. Obdelovanje in gnojenje zemlje. Od 4. do 5. ure: Razkazovanje šolskega vrta. V torek, dne 12. maja: Od 8. do 10. dopoldne: Naprava gorkih leh. Pridelovanje sadik in zgodnje zelenjadi v gorkih lehah in na prostem. Dobava potrebnega semena. Naročanje semena po cenikih. Kolobarjenje na vrtu in medsetve. Od 10. do 12. ure: Praktično razkazovanje na vrtu. Popoldne od 2. do 4. ure: Pridelovanje najvažnejše zelenjadi za prodajo in domačo rabo. Od 4. do 6. ure: Praktično razkazovanje. V sredo, dne 13. maja od 8. do 10. dopoldne: Pridelovanje najvažnejše zelenjadi (nadaljevanje). Od 10. do 12. ure: Ohranjanje in ukuhanje zelenjadi za zimsko rabo. Popoldne od 2. do 5. ure: Ukuhanje zelenjadi v sadni kuhinji (praktično). — Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem s Kranjskega plača ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in za prehrano po 1 K 50 v na dan. Podpora dobe je tisti, ki se jim izrečno dovoli in ki zanj do 4. maja po dopisnici prosijo. Ker se pristopi k tečaju je omejeno število udeležencev, se je zgledati za tečaj do 4. maja. Vabimo naše gospodinje in kmetijska dekleta k obilni udeležbi!

— **Tečaj za pridelovanje krme.** Kmetijska šola na Grmu priredi 14. in 15. maja t. l. dvodnevni tečaj za pridelovanje krme s sledečim vzporedom. V četrtek, 14. maja: Od 2. do 4. popoldne: Setev detelje in trave na njivah z dvoletno in večletno košnjo. Nakup potrebnega semena. Gnojenje deteljnih mešan. Od 4. do 6.: Praktično razkazovanje deteljnih mešan na šolskih njivah in v poizkuševališču. V petek, 15. maja: Od 8. do 10. dopoldne:

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Naprava novih travnikov. Najvažnejše trave. Sestava travnih zmesi. Množina potrebnega semena. Praktično razkazovanje semen in razdelitev vzorcev. Od 2. do 4. popoldne: Priprava zemlje in poseje travnikov. Poprava slabih setev. Gnojenje in izboljšanje slabih in starih travnikov. Praktično razkazovanje šolskih travnikov in travniški zmesi v poizkuševališču. — Kdor se želi tega tečaja udeležiti, naj se priglasi po dopisnici pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija, Kranjsko) in sicer do 6. maja. Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem s Kranjskega povrne ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in po 1 K 50 v na dan za prehrano. Podpora dobi pa le, kdor za njo pravočasno prosi in ki se mu je izrečno dovolila.

Štajerske vesti.

—š— **Predlog tov. Ivana Kelca** glede uvedbe šolske knjige »Moje prvo berilo« od K. Widra v ljudske šole na kmetih je bil na zborovanju delegatov v Mariboru sprejet soglasno. O tem podrobneje prihodnjic. — Čast zavednemu štajerskemu učiteljstvu!

—š— **Z mojega potovanja.** Prijatelj nam piše: V pašaliku nadzornika Dreflaka sem zvedel na neki šoli, da je nadzornik prav po rovtarsko rentalil nad neko gospodično učiteljico, ker se ni z njim pogovarjala v klasični in — kakor on meni — v edino zveličavni švabščini, ter jo obenem, akoravno na trirazrednici, imenoval kot edino odgovorno za slab šolski obisk. Kje drugje bi si učiteljstvo takšnega nadzornika ogledalo natančneje, a tudi za njega pride še čas obračunavanja!

Tržaške vesti.

—t— **Draginjsko doklado je nakazal** te dni tržaški mestni svet, in sicer v oni odmeri in pod onimi pogoji kakor lansko leto. Doklada se izplača v dveh obrokih: takoj in 1. avgusta. Vkljub drugačni vlogi ital. učit. društva odidejo pod šest let službujoči učitelji in vse učiteljice tudi letos praznih rok.

—t— **Roditeljska sestanka** sta se vršila dne 29. marca v Barkovljah, predaval tov. Bukavec o vplivu alkohola na mladino, in dne 26. aprila, predaval tov. Kleinmayr o vzgoji k resnicoljubnosti.

Splošni vestnik.

»Društvo »Narodna Šola« v podporo ubogim učencem je slavna »Kmetška posojilnica ljubljanske okolice« naklonila 100 kron podpore. Za ta veledušni dar se odbor iskreno zahvaljuje.

Razpis nadučiteljske službe. Na dvo-razredni ljudski šoli v Št. Gotardu se razpisuje nadučiteljska služba z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 25. maja 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. C. kr. okrajni šolski svet Kamnik, dne 18. aprila 1914.

Ruše nad Mariborom. (Predstava.) Mariborski slovenski učiteljski priredbe v nedeljo dne 3. maja ob pol 4. uri pop. v gostilni g. Novaka v Rušah pod pokroviteljstvom č. g. prof. dr. Ant. Medveda in g. prof. J. Marina trodejanjski ljudski igrokaz s petjem »Graničarji«. Po igri prosta zabava s plesom, šaljiva pošta itd. Med igro svira učiteljski orkester. Ker je čisti dobiček namenjen slovenski mariborski dijaški kuhinji, je upati na obilen obisk.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Radivoj Korene. Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovenskih učiteljskih društev«. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana s družga s omejenim imetvom.

Promet do 30. aprila K 74.719'89.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Snažno se oblači vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice

Marije Jirsové

učiteljve soproge v Novém Hradku p. Met. 95 (em. dobaviteljica dež. osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 m dolgih odrezkov cejra kanafasa, flanelc, platna, modrotiska itd. Zavoje 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovica zavoja za 9, oziroma 10 K.

Blago je stalnobaravno in močne kakovosti. Naročite in ostanite stalni odjemalci. Vzorcji blaga zastoj in franko.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic

J. Stjepušin Sisek.

Odlikovana na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razum tamburic in skladeb za razna godala ima kakor gosli, citre, gitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastoj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom »Tamburica«, ki prinaša razum pouka tudi krasne tamburaške partiture tet stane letno samo 8 K.

Orgle, harmonije piana in pianina

dobavi c. kr. dvorni dobavitelj

Jan Tuček

Kutna Hora, Češko.

Pošilja cenike brezplačno in franko.

Anton Krušič,

krojaški mojster in trgovec

v Gorici

Tržaška ulica števil. 16

v lastni hiši

in Tekališče Fran Jožefa št. 39.

Moja delavnica se nahaja v bližini slov. kmetijske šole.

Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravnokar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarov

za vsak stan.

Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

A. Schweitzer
Ljubljana, Prešernova ulica števil. 48.
Velika zaloga črevljev
vseh vrst in najboljše kakovosti. Posebno trpežni črevlji za na deželo.
P. n. učiteljstvu nudim posebne ugodnosti. Pošilja se na ogled. Solidne cene.

Zaveza ima v zalogi
še nekaj izvodov:

1. **Narodna vzgoja.** Slovenskemu narodu spisal Josip Ci-perle. Znižana cena 50 h.
2. **Domoznanstvo v ljudski šoli.** Metodično navodilo. Spisal Jakob Dimnik. Znižana cena 40 h.
3. **Učiteljski večeri.** Zbirka »Listkov« iz »Učiteljskega To-variša«. Znižana cena 30 h.
4. **Jan Amos Komensky-Didaktika.** Znižana cena 60 h.

Po pošti vsaka knjižica 10 h več.
Označene knjige se naročajo pri vodstvu Zaveze.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obr-niti na tvrdko

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10
obstoji od leta 1883.
Vzorcji poštne prosti! Izredno nizke cene!

Mestna hranilnica ljubljanska
Ljubljana, Prešernova ulica števil. 3.
Največja slovenska hranilnica!
Denarnega prometa koncem leta 1913 . . . K 700,000,000.—
Vlog „ 43,500,000.—
Rezervnega zaklada „ 1,330,000.—
Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.
:: Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike. ::

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

J. Pogačnik
mizarstvo.

Ljubljana, Ma-rije Terezije c. št. 11 (Kolizej)

Zaloga spalnih ter je-dilnih sob v različnih : Zaloga otomanov, di-vanov, žimnic :
: najnovejših slogih. : in otroških vozičkov.

Spalnica v ameriškem orehu
350 kron.
Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni oma-rici, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrancev i. t. d.

Očala in štipalnik natančno po zdravniških predpisih.
Toplomeri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goerz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd.
Moderno urejena delavnica z električnim obratom.
Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijake, inženirje, arhitekte itd.
Strogo solidna tvrdka!!
Ogromno število pohvalnih pisem na razpolago.
Krasni ceniki na zahtevo zastoj.
Cene solidne!
Postrežba točna!

Gramofoni od K 20.— naprej, plošče od K 1'50 naprej vedno v zalogi.